

Nr 4.

Av herr **Fahlander**, *angående utredning om mera enhetliga bestämmelser beträffande de olika skolformernas lärotider m. m.*

I anledning av den redan påbörjade reduktionen av antalet timmar per vecka i realskolans klasser har på sista tiden diskussion förts om eventuell förlängning av läsåret för berörda skolformer. Önskvärt vore om frågor rörande den årliga lästidens längd, antalet lovdagar och deras placering, lärotimmarnas längd m. m. för samtliga skolformer upptogos till granskning, varefter man kunde gå i författning om utfärdande av mera likartade bestämmelser. Dylika skolorganisatoriska åtgärder skulle kunna utgöra början till den ständigt fortskridande skolreform hän mot enhetsskolan, varom 1946 års skolkommision så ofta talar i sitt betänkande. Åtgärder i nämnda avseende skulle i varje fall av allmänheten hälsas med stor tillfredsställelse.

Här nedan några uppgifter om de skiljaktigheter mellan olika skolformer, som för närvarande förefinnas.

Den årliga lästidens längd.

I folkskolestadgan § 15 mom. 2 bestämmes, att den årliga lästiden i folkskolan skall utgöra antingen $36 \frac{4}{7}$ eller 39 veckor. I städer och tätorter torde den i regel vara 39 veckor, och även på landsbygden har man alltmer övergått till den längre lästiden. Motsvarande bestämmelse beträffande allmänt läroverk återfinnes i läroverksstadgan § 18 mom. 2 där det anges, att läsåret skall omfatta 38 veckor. Samma bestämmelse gäller också som regel för övriga högre skolor. Tiden för inträdes- och flyttningsprövningar kommer utöver de 38 läsveckorna, men denna tid berör endast en del lärjungar. Den årliga lästiden för lärjungar i städernas och tätorternas skolor är således: i folkskola 39 veckor och i de högre skolorna 38 veckor.

Antalet lovdagar.

För folkskolan gäller bestämmelsen, att torsdag och lördag före påsk, tisdag och onsdag efter påsk samt lördag före pingst skola vara lovdagar. Därutöver bestämmer skolstyrelsen antalet lovdagar och när dessa skola uttagas, men styrelsen måste tillse, att antalet verkliga undervisningsdagar per läsår blir minst 214 vid skolor med 39 veckors årlig lästid. För de högre skolorna gäller samma stadgande beträffande påsklovet som för

folkskolan, men i övrigt äro bestämmelserna angående de allmänna loven i dessa skolor annorlunda utformade. För exempelvis allmänt läroverk är icke såsom för folkskola angivet något minsta antal verkliga undervisningsdagar per läsår utan i stället läsårets längd och vissa lov, som därunder få uttagas. I allmänt läroverk är läsåret för lärjungarna 38 veckor eller 266 dagar. Från detta antal avgå i regel 43 sön- och helgdagar samt 19 lovdagar, som infalla på vardagar. Antalet verkliga undervisningsdagar per läsår torde sålunda komma att bli 204 (Statens offentliga utredningar 1945: 61).

För de högre skolorna finns dessutom en bestämmelse, som saknas i folkskolestadgan, nämligen att om läsåret avslutas före pingst, så må i stället för den sedvanliga ledigheten vid pingst kunna uttagas två lovdagar under vårterminens lopp.

På grund av de olika bestämmelserna angående läsårets längd och antalet lovdagar i folkskola och andra skolor kunna terminerna i dessa skolor icke börja eller sluta samtidigt och icke heller lovdagar uttagas på samma tid och i samma omfattning. För föräldrar, som ha barn i olika skolor, blir detta till olägenhet, och klagomål ha också ofta framförts däröver. Helt naturligt är det vanligen de kommunala skolledarna och skolstyrelserna, som härvidlag anses ogina och stränga. Förhållandet har åstadkommit en irritation mellan hem och skola, som kan menligt inverka på allmänhetens inställning till folkskolan och dess verksamhet i övrigt. Då många av lärjungarna i de skilda skolformerna befinna sig på samma åldersstadium, borde ju vissa bestämmelser, t. ex. angående läsårets längd och lovdagar, vara gemensamma för dem, oavsett vilken läroanstalt de tillhöra.

Lärotimmarnas längd.

En annan olikhet beträffande ovannämnda skolor kan också påpekas. I folkskolan skola alla lärotimmar pågå 45 minuter. I exempelvis de allmänna läroverken skola också de två första morgonlektionerna och de två första lektionerna efter frukostrasten omfatta 45 minuter vardera, men övriga lektioner skola begränsas till 40 minuter vardera. Det som föranlett denna bestämmelse är naturligtvis, att lärjungarna tröttna efter två lektioner, varför den tredje lektionen på morgonen samt den tredje och fjärde efter frukost förkortas. Detta torde således vara välmotiverat. Men samma skäl borde äga minst lika stor giltighet för lärjungarna i folkskolan.

Angående åhörardagar i stället för årsexamen.

Om man i folkskolan skall anordna åhörardagar i stället för de offentliga förhören vid årsexamen, är detta en omständlig procedur. I första hand skall lärarkåren höras därom. Sedan skall skolstyrelsen besluta i ärendet, varefter ansökan skall ingivas till kungl. skolöverstyrelsen, som efter folk-

skolinspektörens hörande avgör frågan. Beslutet gäller för ett år i sänder. För endast några år sedan måste ett sådant ärende gå till Kungl. Maj:t. Ledamöter i folkskolestyrelserna tyckte, att det var löjligt att besvära Kungl. Maj:t med så obetydliga ärenden. Även om det numera är kungl. skolöverstyrelsen, som beslutar om huruvida de offentliga förhören vid årsexamen i folkskolan få ersättas med åhörardagar, torde det väl få anses, att det fortfarande är en alldeles för stor apparat, som måste sättas i gång för att genomföra en dylik anordning.

I högre allmänt läroverk är det rektor, som efter kollegiets hörande avgör frågan.

Fria lördagseftermiddagar.

På de flesta kontor och verkstäder avslutas arbetet lördagar senast klockan 14. Det vore rimligt, att lärjungarna i samtliga skolor kunde beredas samma förmån.

I anslutning till vad ovan anförts får jag anhålla,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att skapa mera enhetliga bestämmelser beträffande de olika skolformernas lärotider
m. m.

Stockholm den 12 januari 1950.

Gustaf Fahlander.
